

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा ५(३), सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावलीको नियम ३ अनुसार

प्रेषित सूचनाहरुको विवरण (२०७५ श्राबण देखि २०७५ आश्विन सम्म)

बन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र

१. निकायको स्वरूप र प्रकृति

यस केन्द्र वन तथा वातावरण मन्त्रालयको मातहतमा रहेको बन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रका रूपमा परिचित छ। यस केन्द्रमा प्रमुख रूपमा महानिर्देशक नेतृत्वमा र प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा शाखा अधिकृत, ४ वटा महाशाखाहरु र सो अन्तर्गत अन्य शाखाहरु रहेका छन्। प्रत्येक महाशाखाको प्रमुखको रूपमा सह-सचिव (प्रा) रहने व्यवस्था छ। यस केन्द्रमा जम्मा ७३ जना कर्मचारीको दरबन्दी रहेको छ।

२. निकायको काम, कर्तव्य र अधिकार

केन्द्र प्रमुखको कार्यक्षेत्रमा वन अनुसन्धानको माध्यमबाट दिगो बन विकास सम्बन्धी उपयुक्त प्रविधि विकास गरी सरोकारवाला निकायहरूलाई सहयोग पुऱ्याउने र वनस्रोतको सर्वेक्षण, नक्सांकन गरी तथाङ्गहरु प्रकाशन गर्ने कार्य गर्दछ। यस विभागका कार्यहरु निम्न छन्-

१. स्रोतहरुको संरक्षण, व्यवस्थापन र उपयोगको लागि प्रविधिको विकास एवं विस्तार गर्ने,

२. राष्ट्रिय छेत्रीय तथा स्थानीय क्षेत्रको बन स्रोत सर्वेक्षण नक्सांकन

तथा तथ्यान्क अधावदिक गर्ने

३. वन (प्राकृतिक र बृक्षारोपण दुवै) को उत्पादन तथा अभिवृद्धीको लागि उपयुक्त प्रविधिको विकास एवं विस्तार गर्ने,

४ वन क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी तथा सम्बन्धित सरोकारवाला वन क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी तथा सम्बन्धित सरोकार वाला जनसत्तिको क्षमता अभिवृद्धी गर्ने

५ पुस्तकालय र प्रकाशन मार्फत प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउने,

३. निकायमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण

केन्द्रमा हाल कुल दरबन्दी ७३ रहेकोमा त्यसमध्ये प्राविधिक दरबन्दी संख्या ४९ र प्रशासनिक ६ गरी ५५ जना श्रेणीबद्ध कर्मचारीहरु र २२ जना सहयोगी स्तरका श्रेणीविहीन कर्मचारीहरको दरबन्दी कायम रहेको छ। प्राविधिक तर्फ रा. प. प्रथम ५ जना, रा. प. द्वितीय ३० जना र रा. प. तृतीय ११ जना गरी ४६ र प्रशासनतर्फ रा. प. तृतीय २ जना समेत गरी जम्मा ४८ राजपत्राङ्गित पदहरु छन्। यसैरारी राजपत्र अनाकिततर्फ ४ प्राविधिक र ५ प्रशासनिक गरी ९ पदहरु छन् भने २२ पद श्रेणीविहिनतर्फ रहेका छन्। सेवा समूह अनुसार विभागमा उपलब्ध मानव स्रोतको आंकलन तालिका १ मा स्पष्ट गरिएको छ।

पदः महानिर्देशक (रा.प.प्र.प्रा.)

सेवा: वन, समुद्र: फरेष्ट रिसर्च

कार्य विवरण

वन, पर्यावरण तथा जलवायु परिवर्तन लगायतका वातावरणीय समस्याहरुको न्यूनीकरण तथा अनुकूलनका सम्भाव्य उपायहरुको बारेमा अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धी। वन, वनस्पति, जैविक विविधता तथा वातावरण क्षेत्रको अध्ययन, अनुसन्धान र सर्वेक्षण गर्ने सम्बन्धी।

विभाग तथा महाशाखा, शाखाहरुको वार्षिक कार्यक्रमहरुको तर्जुमा, संचालन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी।

वन, वनस्पति, जैविक विविधता तथा वातावरण क्षेत्रको अध्ययन, अनुसन्धान र सर्वेक्षणको आधारमा वन तथा वातावरण मन्त्रालय र सरोकारवाला निकायहरूलाई राय, सुझाव, प्रतिक्रिया दिने सम्बन्धी।

वन, वनस्पति, जैविक विविधता तथा वातावरणक्षेत्रको अध्ययन, अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण कार्यमा सम्बन्धित सरकारी तथा गैर सरकारी, निजी, शैक्षिक, योजना, आयोजना आदि निकायहरुसंग समन्वय गर्ने सम्बन्धी।

वन तथा वनस्पतिजन्य पैदावारहरुको उत्पादकत्व बढाउने प्रविधिको विकास र विस्तार सम्बन्धी

वन तथा वनस्पतिजन्य पैदावारहरुको उत्पादकत्व बढाउने प्रविधिको विकास र विस्तार सम्बन्धी वन, वनस्पति, वन्यजन्तु र भू तथा जलाधार जस्ता प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षण, व्यवस्थापन र उपयोगको निम्न उपयुक्त प्रविधिको विकास र विस्तार गर्ने सम्बन्धी ।

राष्ट्रिय, प्रादेशिक तथा स्थानियस्तरमा वन तथा वनजन्य पैदावारहरुको नक्सांकन, मापन, सर्वेक्षण र अनुगमन गर्ने सम्बन्धी ।

कार्यक्षेत्रसंग सम्बन्धित विषयहरुमा हुने राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रियस्तरमा हुने तालिम, गोष्ठी, सभा, सम्मेलन, अध्ययन, संभौता आदि कार्यक्रमहरुमा भाग लिने र प्रतिनिधित्व गर्ने सम्बन्धी ।

अध्ययन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षणबाट प्राप्त नितिजा एवं तथ्यांकहरुलाई लक्षित वर्गसम्म सूचना प्रवाह गर्ने । कार्यक्षेत्रसंग सम्बन्धित विषयहरुमा हुने राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रियस्तरमा हुने तालिम, गोष्ठी, सभा, सम्मेलन, अध्ययन, संभौता आदि कार्यक्रमहरुमा भाग लिने र प्रतिनिधित्व गर्ने सम्बन्धी ।

राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय सरोकारबाला निकाय तथा प्रकृयाहरुमा संपर्क विन्दुको रूपमा काम गर्ने वन र त्यससंग सम्बन्धित तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने गराउने सम्बन्धी ।
केन्द्रिय वन पुस्तकालयको संचालन र अद्यावधिक सम्बन्धी ।

पद : उप-महानिर्देशक (रा.प.प्र.प्रा.)

महाशाखा : वन प्रविधी विकास महाशाखा

सेवा: वन, समूह: फरेष्ट रिसर्च

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले महानिर्देशकको सामान्य निर्देशनमा रही वन अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने जिम्मेवारी वहन गर्ने । वन अनुसन्धान कार्यक्रमहरु तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने गराउने । वन अनुसन्धान कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी राय सुझाव प्रस्तुत गर्ने । वन अनुसन्धान महाशाखाका शाखाहरु वीच सम्बन्ध गर्ने गराउने । मातहत कर्मचारीहरुको कार्य संपादन मूल्यांकन गरी पुनरावलोकनको लागि महानिर्देशकमा पेश गर्ने । मातहत कर्मचारीहरुलाई अध्ययन, तालिम, गोष्ठी आदिमा भाग लिन मनोनयनको लागि सिफारिस गर्ने र पुरस्कार तथा दण्ड सजाय गर्ने राय सहित महानिर्देशकमा पेश गर्ने । महानिर्देशकको सामान्य निर्देशनमा रही वन अनुसन्धानसंग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरुमा आवश्यक संपर्क कायम गरी वन अनुसन्धान कार्य प्रभावकारी रूपले संचालन गर्ने गराउने । यस वाहेक समय समयमा उप-महानिर्देशकको हैसियतले गर्नुपर्ने विभिन्न निर्दिष्ट कार्यहरु संपन्न गर्ने गराउने ।

पद : उप-महानिर्देशक (रा.प.प्र.प्रा.)

महाशाखा : नितिअनुगमन तथा योजना महाशाखा

सेवा: वन, समूह: फरेष्ट रिसर्च

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले महानिर्देशकको सामान्य निर्देशनमा रही वन अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने जिम्मेवारी वहन गर्ने । वन अनुसन्धान कार्यक्रमहरु तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने गराउने । वन अनुसन्धान कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी राय सुझाव प्रस्तुत गर्ने । वन अनुसन्धान महाशाखाका शाखाहरु वीच सम्बन्ध गर्ने गराउने । मातहत कर्मचारीहरुको कार्य संपादन मूल्यांकन गरी पुनरावलोकनको लागि महानिर्देशकमा पेश गर्ने । मातहत कर्मचारीहरुलाई अध्ययन, तालिम, गोष्ठी आदिमा भाग लिन मनोनयनको लागि सिफारिस गर्ने र पुरस्कार तथा दण्ड सजाय गर्ने राय सहित महानिर्देशकमा पेश गर्ने । महानिर्देशकको सामान्य निर्देशनमा रही वन अनुसन्धानसंग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरुमा आवश्यक संपर्क कायम गरी वन अनुसन्धान कार्य प्रभावकारी रूपले संचालन गर्ने गराउने । यस वाहेक समय समयमा उप-महानिर्देशकको हैसियतले गर्नुपर्ने विभिन्न निर्दिष्ट कार्यहरु संपन्न गर्ने गराउने ।

पदः उप-महानिर्देशक (रा.प.प्र.प्रा.)

महाशाखा: वन सर्वेक्षण तथा कार्बनतुगमन महाशाखा
सेवा: वन, समूह: फरेष्ट रिसर्च

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले महानिर्देशकको सामान्य निर्देशनमा रही वन सर्वेक्षण सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने जिम्मेवारी वहन गर्ने । वन सर्वेक्षण कार्यक्रमहरु तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने गराउने । वन सर्वेक्षण कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी राय सुझाव प्रस्तुत गर्ने । वन सर्वेक्षण महाशाखाका शाखाहरु विच समन्वय गर्ने गराउने । मातहत कर्मचारीहरुको कार्य संपादन मूल्यांकन गरी पुनरावलोकनको लागि महानिर्देशकमा पेश गर्ने । मातहत कर्मचारीहरुलाई अध्ययन, तालिम, गोष्ठी आदिमा भाग लिन मनोनयनको लागि सिफारिस गर्ने र पुरस्कार तथा दण्ड सजाय गर्ने राय सहित महानिर्देशकमा पेश गर्ने । महानिर्देशकहरुको सामान्य निर्देशनमा रही वन सर्वेक्षणसंग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरुमा आवश्यक संपर्क कायम गरी वन सर्वेक्षण कार्य प्रभावकारी रूपले संचालन गर्ने गराउने । यस वाहेक समय समयमा उप-महानिर्देशकको हैसियतले गर्नुपर्ने विभिन्न निर्दिष्ट कार्यहरु संपन्न गर्ने गराउने ।

पदः उप-महानिर्देशक (रा.प.प्र.प्रा.)

महाशाखा : वन प्रशिक्षण तथा प्रसार महाशाखा
सेवा, समूह: फरेष्ट रिसर्च

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले महानिर्देशकको सामान्य निर्देशनमा रही वन अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने जिम्मेवारी वहन गर्ने । वन अनुसन्धान कार्यक्रमहरु तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने गराउने । वन अनुसन्धान कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी राय सुझाव प्रस्तुत गर्ने । वन अनुसन्धान महाशाखाका शाखाहरु वीच समन्वय गर्ने गराउने । मातहत कर्मचारीहरुको कार्य संपादन मूल्यांकन गरी पुनरावलोकनको लागि महानिर्देशकमा पेश गर्ने । मातहत कर्मचारीहरुलाई अध्ययन, तालिम, गोष्ठी आदिमा भाग लिन मनोनयनको लागि सिफारिस गर्ने र पुरस्कार तथा दण्ड सजाय गर्ने राय सहित महानिर्देशकमा पेश गर्ने । महानिर्देशकको सामान्य निर्देशनमा रही वन अनुसन्धानसंग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरुमा आवश्यक संपर्क कायम गरी वन अनुसन्धान कार्य प्रभावकारी रूपले संचालन गर्ने गराउने । यस वाहेक समय समयमा उप-महानिर्देशकको हैसियतले गर्नुपर्ने विभिन्न निर्दिष्ट कार्यहरु संपन्न गर्ने गराउने ।

पदः अनुसन्धान अधिकृत (रा.प.द्वि.प्रा.)

महाशाखा : वन अनुसन्धान
सेवा: वन, समूह: फरेष्ट रिसर्च

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले वन अनुसन्धान तर्फमा उप-महानिर्देशकको निर्देशनमा रही प्राकृतिक वन, कृषि वन, वृक्षसुधार, आर्थिक सामाजिक, वृक्षारोपण मध्ये कुनै एक शाखाको शाखा प्रमुख भई कार्यहरु गर्ने गराउने । मातहत कर्मचारीको कामको सुपरिवेक्षण र आवश्यक निर्देशन तथा समन्वय गर्ने गराउने । तोकिएको शाखाको अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा मा सहयोग गर्नुको साथै स्वीकृत कार्यक्रम संचालनको जिम्मेवारी वहन गर्ने । कार्य संचालनमा आई परेका समस्या र व्यवधान पहिचान गरी समाधानको लागि उप-महानिर्देशक समक्ष पेश गर्ने । संचालित अनुसन्धान कार्यको प्रगति विवरण उपलब्ध गराउने । मातहत कर्मचारीहरुको विदा सिफारिस गर्ने तथा दण्ड पुरस्कार सम्बन्धमा राय दिने । उल्लेखित कार्यहरुको अलावा महानिर्देशक तथा उप-महानिर्देशकवाट निर्देशित अन्य कार्यहरु संपादन गर्ने ।

पद : सर्वेक्षण अधिकृत/ दूरसंवेदन अधिकृत/मान चित्रण अधिकृत/वायोमेट्रीसियन/हवाई चित्रण अधिकृत (रा.प.द्वि.प्रा)
महाशाखा : वन सर्वेक्षण/दूर संवेदन तथा योजना
सेवा: वन, समूह: फरेष्ट रिसर्च

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले वन सर्वेक्षण तर्फमा उप-महानिर्देशकको निर्देशनमा रही आफ्नो पद सम्बन्धी कार्यक्रम जस्तै वन सर्वेक्षण, मान चित्रण, हवाई चित्रण दूरसंवेदन कार्यक्रमको मध्ये हुनै एक तोकिएको वन सर्वेक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम स्वीकृत कार्यक्रम संचालनको जिम्मेवारी वहन गर्ने । मातहत कर्मचारीको कामको सुपरीवेक्षण र आवश्यक निर्देशन तथा समन्वय गर्ने गराउने । तोकिएको शाखाको अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा मा सहयोग गर्नुको साथै स्वीकृत कार्यक्रम संचालनको जिम्मेवारी वहन गर्ने । कार्य संचालनमा आई परेका समस्या र व्यवधान पहिचान गरी समाधानको लागि उप-महानिर्देशक समक्ष पेश गर्ने । संचालित अनुसन्धान कार्यको प्रगति विवरण उपलब्ध गराउने मातहत कर्मचारीहरूको विदा सिफारिस गर्ने तथा दण्ड पुरस्कार सम्बन्धमा राय दिने । उल्लेखित कार्यहरूको अलावा महानिर्देशक तथा उप-महानिर्देशकवाट निर्देशित अन्य कार्यहरु संपादन गर्ने ।

पद : तालिम अधिकृत (रा.प.द्वि.प्रा)

सेवा: वन, समूह: जनरल फरेस्टरी

यस पदका पदाधिकारीले वन प्रशिक्षण तथा प्रसार महाशाखा उप-महानिर्देशकको निर्देशनमा रही आफ्नो पद सम्बन्धी कार्यक्रम जस्तै वन सर्वेक्षण, मान चित्रण, हवाई चित्रण दूरसंवेदन कार्यक्रमको मध्ये हुनै एक तोकिएको वन सर्वेक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम स्वीकृत कार्यक्रम संचालनको जिम्मेवारी वहन गर्ने । मातहत कर्मचारीको कामको सुपरीवेक्षण र आवश्यक निर्देशन तथा समन्वय गर्ने गराउने । तोकिएको शाखाको अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा मा सहयोग गर्नुको साथै स्वीकृत कार्यक्रम संचालनको जिम्मेवारी वहन गर्ने । कार्य संचालनमा आई परेका समस्या र व्यवधान पहिचान गरी समाधानको लागि उप-महानिर्देशक समक्ष पेश गर्ने । संचालित अनुसन्धान कार्यको प्रगति विवरण उपलब्ध गराउने मातहत कर्मचारीहरूको विदा सिफारिस गर्ने तथा दण्ड पुरस्कार सम्बन्धमा राय दिने । उल्लेखित कार्यहरूको अलावा महानिर्देशक तथा उप-महानिर्देशकवाट निर्देशित अन्य कार्यहरु संपादन गर्ने ।

पद : सहायक अनुसन्धान अधिकृत (रा.प.तृ.प्रा)

महाशाखा : वन अनुसन्धान

सेवा: वन, समूह: फरेष्ट रिसर्च

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले वन अनुसन्धान तर्फमा उप-महानिर्देशकको समान्य निर्देशनमा रही प्राकृतिक वन अनुसन्धान, कृषि वन वृक्षसुधार अनुसन्धान, आर्थिक सामाजिक/सूचना, वृक्षारोपण अनुसन्धान संबन्धी कुनै शाखामा रही अनुसन्धान कार्य गर्नु पर्ने छ । शाखा प्रमुखको निर्देशनमा रही शाखाको अनुसन्धान कार्य आफु र मातहतका कर्मचारीहरूवाट संपादन गर्ने । कार्य संचालनमा आई परेका समस्या र व्यवधान पहिचान गरी समाधानको लागि उप-महानिर्देशक समक्ष पेश गर्ने । संचालित अनुसन्धान कार्यको प्रगति विवरण उपलब्ध गराउने मातहत कर्मचारीहरूको विदा सिफारिस गर्ने तथा दण्ड पुरस्कार सम्बन्धमा राय दिने । उल्लेखित कार्यहरूको अलावा महानिर्देशक तथा उप-महानिर्देशकवाट निर्देशित अन्य कार्यहरु संपादन गर्ने ।

पद:सहायक योजना अधिकृत (रा.प.तृ.प्रा.)

सेवा: वन, समूह: फरेष्ट रिसर्च

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले महानिर्देशक तथा उप-महानिर्देशकको निर्देशन र नियन्त्रणमा रही विभाग अन्तरगत विभिन्न योजना आयोजनाहरूको अध्ययन र विश्लेषण गरी योजना/कार्यक्रम तयार गर्ने । वार्षिक र आवधिक योजनाहरूमा

समावेश गर्न आफ्नो राय सहित पेश गर्ने जिम्मेवारी वहन गर्नु पर्ने छ । विभाग अन्तर्गतका आयोजनाहरूलाई आवश्यक पर्ने वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम तयार गरी महानिर्देशक तथा उपमहानिर्देशक समक्ष पेश गर्ने । विभागको लागि आवश्यक जनशक्ति र प्राप्त तालीम संबन्धित विवरण आवधिक राख्ने । यस बाहेक यस पदलाई समय समयमा निर्दिष्ट गरिने अन्य काम कारवाहीहरू गर्ने, गराउने ।

पदः सहायक तालिम अधिकृत (रा.प.द्वि.प्रा)

सेवा: वन, समूह: जनरल फरेस्टरी/नेपावाला/स्वा.क/ बोटानी

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले बन प्रशिक्षण तथा प्रसार महाशाखा उप-महानिर्देशकको निर्देशनमा तालिम प्रतिवेदन तयार, तालिम सञ्चालन, श्रोत व्यक्ती हरूको सुची तयार गर्नु पर्नेसमान्या शाखा प्रमुखको निर्देशनमा रही शाखाको अनुसन्धान कार्य आफु र मातहतका कर्मचारीहरूवाट संपादन गर्ने । कार्य संचालनमा आई परेका समस्या र व्यवधान पहिचान गरी समाधानको लागि उप-महानिर्देशक समक्ष पेश गर्ने । संचालित अनुसन्धान कार्यको प्रगति विवरण उपलब्ध गराउने । मातहत कर्मचारीहरूको विदा सिफारिस गर्ने तथा दण्ड पुरस्कार सम्बन्धमा राय दिने । उल्लेखित कार्यहरूको अलावा महानिर्देशक तथा उप-महानिर्देशकवाट निर्देशित अन्य कार्यहरू संपादन गर्ने ।

शाखा अधिकृत (रा.प.तृ.प्रा.)

सेवा समूह : प्रशासन

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले महानिर्देशक तथा उप-महानिर्देशकको निर्देशन र नियन्त्रणमा रही कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यको जिम्मेवारी वहन गर्नु पर्ने छ । विभाग अन्तरगत कार्यालयका कर्मचारीहरूको नियुक्ति, सरुवा, वढुवा सम्बन्धी कार्यहरू निर्णयानुसार गर्नु गराउनु पर्ने छ । कर्मचारीहरूको अभिलेख तयार गरिराख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने छ । कर्मचारीहरूको हाजिर, विदा आदिको अभिलेख तयार गरी राख्नु पर्ने छ । अधिनस्थ कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्यांकन तयार गरी दण्ड पुरस्कार जस्ता विभागीय कारवाहीको लागि उप-महानिर्देशक समक्ष पेश गर्नु पर्ने छ । यस बाहेक यस पदलाई निर्दिष्ट गरिने अन्य काम कारवाहीहरू गर्ने ।

पदः लेखा अधिकृत(रा.प.तृ.)

सेवा समूह : प्रशासन, लेखा

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीहरूले महानिर्देशक/उपमहानिर्देशकको निर्देशन र नियन्त्रणमा रही लेखा तथा लेखा परिक्षण सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यको जिम्मेवारी वहन गर्नु पर्ने छ । निर्दिष्ट समयमा आवश्यक वजेट तयार गरी स्विकृतिको लागि सम्बन्धित निकायमा पठाउने । स्विकृत वजेट अनुसार आर्थिक नियमको परिधि भित्र रही चौमासिक माग गर्ने, आवश्यक कार्यमा खर्च गर्ने । समय समयमा तोकिएको निकायद्वारा लेखा परीक्षण गराउने । लेखा परिक्षणवाट देखिएका वेरुजुहरू यथारीथ फछ्योट गर्न आवश्यक कार्यहरू गर्ने । यस बाहेक यस पदलाई निर्दिष्ट गरिएका अन्य काम कारवाहीहरू गर्ने ।

पदः माटो रसायन अधिकृत (रा.प.द्वि.प्रा.),

सेवा समूह : इन्जीनियरीड, केमिष्ट

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले महानिर्देशक र उप-महा-निर्देशकको सामान्य निर्देशन र नियन्त्रणमा वन अनुसन्धान कार्यक्रमको सञ्चालन गर्ने क्रममा माटो सर्वेक्षण तथा विश्लेषण शाखाको शाखा प्रमुखको हैसियतले संपूर्ण जिम्मेवारी वहन गर्नु पर्ने छ । आफ्नो शाखाको कार्यक्रम तयार गरी पेश गर्ने र स्वीकृत कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । अन्तरगत कर्मचारीलाई निर्देशन र कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गराउने । माटो सर्वेक्षण संबन्धी फिल्ड कार्य र माटोको नमूनाहरू स्वीकृत कार्यक्रम भित्र रही विश्लेषण गरी नतिजा उपलब्ध गराउने र शाखाको प्रगति विवरण पेश गर्ने । शाखाहरूको समन्वयमा कार्यक्रमहरू को आवश्यकता र उपयोगिता हेरी माटो शाखाद्वारा गर्नु पर्ने सम्पूर्ण कार्य संपादन गर्ने । कार्य संचालनमा आइपरेका समस्या र व्यवधान पहिचान गरी समाधानको लागि उपमहानिर्देशकमा पेश गर्ने । अन्तरगत कर्मचारीको का.स.मु. सुपरीवेक्षण र विदा, पुरस्कार, दण्ड जस्ता कुराको सिफारिस गर्ने । समय समयमा महानिर्देशक र उपमहानिर्देशकवाट निर्दिष्ट कार्यहरू संपन्न गर्ने ।

पदः सहायक बैज्ञानिक अधिकृत (रा.प.तृ.)

सेवा समूह : वन, वोटानी

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले केन्द्रका सूचना तथा प्रचार प्रसार शाखामा रही महा-निर्देशक/उप-महानिर्देशक अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण सम्बन्धी नितिजाहरुको प्रकाशन गर्न सम्पादन गरी वितरण र प्रचार प्रसार गर्ने । शाखा

अन्तर्गतको दीर्घकालीन तथा अल्पकालीन कार्यक्रमहरु तयार गरी पेश गर्ने र स्विकृत भए वमोजिम शाखाको सम्पूर्ण जिम्मेवारी लिई कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन गर्ने गराउने । सूचना प्रकाशन र प्रचार प्रसार गर्न विभागको जनसम्पर्क अधिकृतको हैसियतले शाखा प्रमुखहरुको समन्वयमा कार्य संपादन गर्ने । मातहतका कर्मचारीहरुलाई कार्यक्रम संचालनमा निर्देशन गर्ने । केन्द्रवाट संचालन हुने गोष्ठी, तालिम आदि काममा समन्वय र संचालन गर्ने । समय समयमा निर्दिष्ट अन्य कार्यहरु संपादन गर्ने ।

पदः पुस्तकालय अधिकृत

सेवा समूह : शिक्षा, पुस्तकालय विज्ञान

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले महानिर्देशकको निर्देशनमा रही केन्द्रीय वन पुस्तकालयको व्यवस्थापन सम्बन्धी सम्पूर्ण जिम्मेवारी पूरा गर्नु पर्ने छ । पुस्तकालयलाई व्यवस्थित र आधुनिकीकरण गर्ने गराउने । पुस्तकालय सुविधा सम्बन्धी प्रणाली विकास गर्ने । पुस्तकहरुको विवरण अद्यावधिक र सुलभ गराउने । पुस्तकालयसम्बन्धी नम्स लागु गर्ने गराउने । मातहत कर्मचारीहरुलाई निर्देशन का.स.म्. सुपरीवेक्षण गर्ने । मातहत कर्मचारीलाई विदा, पुरस्कार दण्ड जस्ता कुराको सिफारीस गर्ने । अन्य निर्दिष्ट कार्यहरु गर्ने ।

पदः सहायक दूरसंचयन अधिकृत (रा.प.तृ.प्रा.)

सेवा समूह : १ इन्जीनियरीड, मेटियोरोलोजी, २ कृषि - एग्रोनोमी/स्वायल साइन्स

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले वन महाशाखाको कार्यक्रम वमोजिम उप-महानिर्देशक तथा शाखा प्रमुखको निर्देशनमा रही दूर संचयन शाखाद्वारा गर्नु पर्ने कार्य संपादन गर्नु पर्ने छ । कार्यक्रम तयार गरी पेश गर्ने र स्विकृत कार्यक्रम मातहत र आफु संलग्न भई गर्ने गराउने । दूरसंचयन प्रविधिवाट स्थान र बालीको उपयोक्तता पहिचान गर्ने । कृषिको लागि वातावरणीय अध्ययन गर्ने । डाटा संकलन विश्लेषण र जानकारी प्रकाशन गर्ने । आफुले गरिएका कामको जानकारी कार्यक्रम मार्फत सम्बन्धीत निकायमा पुऱ्याउने । कार्यक्रम कार्यान्वयमा परेका समस्या पहिचान र समाधानको लागि सुझाव दिने । अन्य निर्दिष्ट कार्य गर्ने ।

पदः कम्प्यूटर अपरेटर(रा.प.अ.प्र.प्रा.)

सेवा समूह : विविध

कार्य विवरण

यस पदका पदाधिकारीले निर्माणको महाशाखाहरुवाट गरिनु पर्ने कामको कम्प्यूटर संचालन र टाइप सम्बन्धी कार्य संपादन गर्नु पर्ने छ । कम्प्यूटर प्रविधि विकास र संचालनमा सहयोग र समन्वय गर्ने डाटा इन्ट्री र विश्लेषण संबन्धी कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने । अन्य निर्दिष्ट कार्यहरु संपादन गर्ने ।

पदः ना.सु. (रा.प.अ. प्र.)

सेवा समूह : प्रशासन, (सामान्य प्रशासन)

कार्य विवरण

शाखा प्रमुखको निर्देशनमा रही कर्मचारी प्रशासन संबन्धी कार्यहरु संपादन गर्ने जिम्मेवारी यस पदका पदाधिकारीको हुने छ । व्यक्तिगत फायल, हाजिरी रेकर्ड, विदा तथा अन्य प्रशासन संबन्धी अभिलेख दुरुस्त र अद्यावधिक रूपमा

व्यवस्थित गर्ने। विभागको विभिन्न विवरण/पत्र फायल व्यवस्थित र सुरक्षितसाथ राख्ने व्यवस्था गर्ने। अन्य प्रशासनिक कार्यहरु गर्ने। समय समयमा निर्दिष्ट स्टोर संवन्धी अन्य कार्यहरु गर्ने।

पद लेखापाल (रा.प.अ.प्र)

सेवा समूह : प्रशासन, लेखा

कार्य विवरण

लेखा अधिकृतको निर्देशन र नियन्त्रणमा रही लेखाशाखाद्वारा संपादन गर्नु पर्ने कार्य यस पदका पदाधिकारीले गर्नु पर्ने छ। लेखा संबन्धी कार्य प्रचलित नियम आदेश वमोजिम संपादन गर्ने। लेखा संबन्धी फांटवारी तथा अन्य विवरणहरु अद्यावधिक र दुरुस्त राख्ने। नगद तथा चेक व्यवस्थापन संबन्धी कार्य गर्ने। लेखा परीक्षण कार्य गराउने। वेरुजु फछ्यौट संबन्धी कार्य गर्ने। लेखा संबन्धी अन्य आइपर्ने संपूर्ण कार्यहरु गर्ने समय समयमा निर्दिष्ट कार्यहरु गर्ने।

४. निकायबाट प्रदान गरीने सेवा, सेवा प्राप्त गर्ने लाग्ने शुल्क र सेवा प्रदान गर्ने शाखा

प्रदान गरीने सेवा	प्राप्त गर्दा पुऱ्याउने प्रक्रिया	सम्पर्क गनुपर्ने शाखा	सेवा प्राप्त गर्दा लाग्ने दस्तुर	कार्य सम्पन्न गर्दा लाने समय	जिम्मेवारी अधिकारी
पुस्तकालय सेवा	सम्पर्क	पुस्तकालय	नि:शुल्क	सोही दिन	सुरेश कुमार यादव
प्रकाशन सामाग्री	सम्पर्क/निवेदन	सूचना शाखा	नि:शुल्क	सोही दिन	किरण कुमार पोखरेल
वृक्षरोपण प्रकृयावारे जानकारी	सम्पर्क/निवेदन	वृक्षरोपण शाखा	नि:शुल्क	१ हप्ता	केशवराज गौतम
प्राकृतिक वन व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारी	सम्पर्क/निवेदन	प्राकृतिक वन शाखा	नि:शुल्क	१ हप्ता	केशवराज गौतम
कृषि वन प्रविधि सम्बन्धी जानकारी	सम्पर्क/निवेदन	कृषि वन शाखा	नि:शुल्क	१ हप्ता	केशवराज गौतम
वृक्ष सुधार सम्बन्धी जानकारी	सम्पर्क/निवेदन	वृक्ष सुधार शाखा	नि:शुल्क	१ हप्ता	केशवराज गौतम
वनको सामाजिक आर्थिक पक्षवारे जानकारी	सम्पर्क/निवेदन	आर्थिक सामाजिक शाखा	नि:शुल्क	१ हप्ता	सावित्रि अर्याल
माटो सम्बन्धी चेक जाच	निवेदन	माटो शाखा	सशुल्क	३ हप्ता	सरोजकुमार चौधरी
दूरसंचेदन प्रविधि सम्बन्धी जानकारी	सम्पर्क/निवेदन	दूरसंचेदन शाखा	नि:शुल्क	१ हप्ता	मिलन दुंगाना
वन स्रोत नक्सा सम्बन्धी जानकारी सेवा	सम्पर्क/निवेदन	वन स्रोत नक्सा शाखा	नि:शुल्क	१ हप्ता	मिलन दुंगाना
हवाईचित्र सम्बन्धी सेवा	निवेदन		सशुल्क	१ हप्ता	दिपेश शमा
वन सदुपयोग सम्बन्धी जानकारी	सम्पर्क/निवेदन	वन सदुपयोग शाखा	नि:शुल्क	१ हप्ता	श्री मन्जु घिमिरे
बायोमेट्री सम्बन्धी जानकारी	सम्पर्क/निवेदन	बायोमेट्री शाखा	नि:शुल्क	१ हप्ता	ठाकुर सुवेदी

५. सेवा समूह अनुसार उपलब्ध मानव स्रोतको आंकलन

सि.नं.	पदको नाम	श्रेणी	सेवा	समूह	पदपुर्तिको अवस्था		
					दरबन्दी	पूर्ति	रिक्त
१	महानिर्देशक	रा.प.प्र.	वन	फेरेष्ट रिसर्च	१	१	
२	उप-महानिर्देशक				३	३	
३	केन्द्र प्रमुख	रा.प.प्र.	वन	ज फ	१	१	
४	अनुसन्धान अधिकृत/सर्वेक्षण अधिकृत/ दुरसवेदन अधिकृत/हवाईचित्रण अधिकृत/मानचित्रण अधिकृत तालिम अधिकृत	रा.प.ट्रि.	वन	फेरेष्ट रिसर्च	७	३	१
५	माटो रसायन अधिकृत		वन	ज फ	१		
६	स. अनुसन्धान अधिकृत/स. योजना अधिकृत/बायोमेट्रिसियन अधिकृत/वनसदुपयोग अधिकृत/स. सर्वेक्षण अधिकृत/स. दूरसवेदन अधिकृत/स. मानचित्रण अधिकृत/स. हवाईचित्रण अधिकृत		वन	फेरेष्ट रिसर्च	१०	१०	
७					१	१	
८					१	१	
९					१	१	
१०					२	२	
११					३	३	
१२					२	२	
१३					१	१	
१४	स.तालिम अधिकृत				नेपावाला	१	१
१५	स.तालिम अधिकृत		वन	स्वायलक	१		
१६	स.तालिम अधिकृत,/स.वैज्ञानीक	रा.प.तृ	वन	बोटानी	२	१	१
१७	स.तालिम अधिकृत		वन	ज फ	२		
१८	शाखा अधिकृत		प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१	१	
१९	लेखा अधिकृत			लेखा	१	१	

२०	स.माटो रसायन अधिकृत			केमिष्ट्री	१	१	
२१	सि. ड्राफ्टस्यान			सर्वे	१	१	
२२	स.मा.चि. अधिकृत		विविध	विविध	१	१	
२३	स.दूरसंवेदन अधिकृत		कृषि	एग्रोनोमी	१		१
२४	पुस्तकालय अधिकृत				१		१
२५	ना.सु.	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	४	२	२
२६	लेखापाल		प्रशासन	लेखापाल	१	१	
२७	पुस्तकालय सहायक		शिक्षा	पुस्तकालय विज्ञान	१	१	
२८	कम्प्युटर अपरेटर		विविध	१		१	कम्प्युटर अपरेटर
२९	ल्याव असिस्टेन्ट	रा.प.अनं.द्वितीय	इंजिनियर	केमिष्ट्री	२	१	१
३०	ल्याव सहायक	श्रेणी विहिन			४		
३१	ड्राईभर	श्रेणी विहिन	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	५	२	३
३२	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१३	५	८
	जिम्मा				७८	६२	३८

६. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

सम्बन्धित शाखाबाट टिप्पणी उठाई सम्बन्धित महाशाखाबाट सिफारीस गरी महानिर्देशकज्यूबाट स्विकृत गराउने। प्रत्येक कामसंग सम्बन्धी सम्पूर्ण कागजात तथा विवरणहरू, सम्बन्धित शाखाका शाखा प्रमुखले तोकेको कर्मचारीको जिम्मामा रहनेछ, र निजले ती अभिलेखहरू आफु कुनै कारणबाट शाखामा नरहने भए पन्जिका वनाई अनिवार्य रूपमा बुझाउनु पर्नेछ। हरेक शाखाबाट उठान भएका निर्णय फाइल तथा तत्सम्बन्धी कागजातहरूको सूचि पंजिका वनाउने र व्यवस्थित गरी राख्ने जिम्मा तोकिएको फाँटवाला सहायक कर्मचारीको हुनेछ। निर्णय गर्ने तहबाट फाइल उपमहानिर्देशक हुदै सम्बन्धित शाखामा पठाईन्छ। निर्णयको फाइल वा कागजात प्राप्त भएपछि शाखा प्रमुखले त्यसको जानकारी सरोकारवालालाई दिनुपर्नेछ। फाइल जिम्मा लिने कर्मचारी विदामा वसेमा वा अनुपस्थित रहेमा कसले जिम्मा लिने भन्ने कुरा शाखाको प्रमुखले लिखित रूपमा तोकिदिनुपर्नेछ। फाइल वा कागजातको जिम्मेवारी पाएको/लिएको कर्मचारी अन्यत्र सरुवा भै जानुपर्ने भएमा सरुवा भै आउने कर्मचारीलाई वा तोकिएको अन्य कर्मचारीलाई वरवुभारथ गर्नु पर्नेछ।

७. निर्णय उपर उजुर सुन्ने अधिकारी

सेवाग्राहीले उल्लेखित सेवा प्राप्त गर्न नसकेमा वा कुनै सुभाव भएमा महानिर्देशक वा उपमहानिर्देशक समक्ष लिखित वा मौखिक उजुरी गर्न सक्नेछ । अथवा विभागको उजुरी पेटिकामा लिखित उजुरी हाल सक्नेछ ।

८. प्रमुखको नाम र पद

डा. दीपककुमार खराल, महानिर्देशक

९. सूचना अधिकारीनाम र पद

किरणकुमार पोखरेल रा.प.तृ (प्रा)

१०. ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची,

यस विभागले वन नीति २०७१ तथा अन्तरीम त्रिवर्षीय योजनाहरूमा उल्लेखित नेपाल सरकारका वन अनुसन्धान एवं सर्वेक्षण सम्बन्धी नीति कार्यान्वयन गर्दछ । यस विभागसंग प्रत्यक्षरूपमा सम्बन्धी ऐन, नियम तथा निर्देशिका हाल सम्म तयार नभएको तर यस विभागको कार्यान्वयन २०६१ अनुसार अध्ययन अनुसन्धानको कार्य सञ्चालन भएको छ ।

११. सम्पादित प्रमुखका कामहरु यस प्रकार छन् ।

स्थलगत अनुसन्धान इकाईहरु र अनुसन्धान प्लटहरुको संरक्षण तथा व्यवस्थापन

- वनको जानकारीको Website (www.bankojanakari.gov.np) मार्फत Online Article Publication को कार्य भईरहेको
- वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभागबाट सञ्चालित केन्द्रिय वन पुस्तकालयबाट Online लाईब्रेरी सेवा सञ्चालन भईरहेको ।
- वन सम्बन्धी तथ्याङ्क आवधिक गर्न मध्य पहाड र उच्च पहाडी भेगमा नमुना प्लट स्थापना तथा मापन, प्लट छनौट र स्थापना
- पहाडी तथा तराई क्षेत्रमा कृषि वन प्रणालीहरुको अध्ययन गरी विभिन्न मोडेलहरु परिक्षण गर्ने प्रोटोकल र लागत इस्टिमेट स्विकृत भइसकेको
- पुराना हवाईचित्रहरुको digitization, archiving, indexing गन
- प्रोटोकल, लागत इस्टिमेट र कार्यसूचि स्वीकृत भई कअबल गर्न बाँकि रहेका हवाईचित्रहरुको अवस्था चाँज भईरहेको
- माटो प्रयोगशाला accreditation का निम्न आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी accreditation दिने संस्थामा आवेदन दिने कार्ययोजना र लागत इस्टिमेट तयार भई स्वीकृतको लागी छलफलमा रहेको ।
- राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा वन क्षेत्रको योगदान मापन गर्ने प्रणालीको विकास गर्नेकार्यसुचि तयारीको लागी केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग र सरोकारवाला पक्षहरुसंग छलफल भईरहे ।
- वन क्षेत्रबाट दिगो विकास लक्ष्य पुरा हुन सक्ने योगदान बारे अध्ययन गना, प्रोटोकल तयार भई लागत इस्टिमेट स्विकृतको प्रक्रियामा ।

- वनको जानकारी Journal of online publication को लागी article हरु प्राप्त गर्ने र peer review को कार्यहरु भइरहेका
- तरहरा, हेटौँडा, बुटवल, सुखेत र कैलाली स्थित स्थलगत अनुसन्धान इकाइहरु र अनुसन्धान प्लटरुको संरक्षण तथा व्यवस्थापन, संरक्षण र व्यवस्थापनको कार्य भइरहेको
- सञ्चालन भईरहेको ।
-
- १२. विभागको website: www.dfrs.gov.np
-

१३. आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण

बजेट उपशिर्षक	(२०७४ श्रावण-२०७४ चैत मसान्त सम्म) विभिन्न उपशिर्षक खर्चको विवरण	कैफियत
३२९०२०३	१९६५९३३४१५.७४/-	
३२९१०१३	२२८९२५०००/-	
३२९१०१४ आयोजना पूँजिगत	०.००	
३२९०२०४ पूँजिगत	-	
३२९१०१३ निजीवन कार्यक्रम	-	
३२९१२४४ राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश	-	
राजस्व आम्दानी	१२,०००.००	
संचित विदा (अर्थ बजेट)	५३,४९०.५०/-	
औषधि उपचार (अर्थ बजेट)	१७७४८०/-	

१४. अन्य विवरण

-

१५. अधिल्लो आ.व.मा विभागबाट सञ्चालित कार्यक्रमको विवरण

- प्राकृतिक वन व्यवस्थापन अनुसन्धान
- नसरी तथा वृक्षारोपण अनुसन्धानवृक्षसुधार अनुसन्धान
- सूचना तथा प्रकाशन
- वनस्प्रोत सर्वेक्षण
- संरक्षण तथा व्यवस्थापन (बुटवल, तरहरा, हेटौँडा, सुखेत, भन्फटपुर, काख्ने, बाँके, ललितपुरस्थित स्थलगत अनुसन्धान इकाइहरु र अनुसन्धान प्लटहरुको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्न)

१६. विभागले प्राप्त गरेको वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान, एवम् प्राविधिक सहयोग, सम्झौता सम्बन्धी विवरणयस अवधिमा कुनै पनि सम्झौता/ अनुदान प्राप्त नभएको

१७. प्रमुख कार्यक्रमको विवरण र प्रगति विवरण

- वनको जानकारीको Website (www.bankojanakari.gov.np) मार्फत Online Article Publication को कार्य भईरहेको
- वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभागबाट सञ्चालित केन्द्रिय वन पुस्तकालयबाट Online लाईब्रेरी सेवा सञ्चालन भईरहेको ।
- वन सम्बन्धि तथ्याङ्क आवधिक गर्न मध्य पहाड र उच्च पहाडी भेगमा नमुना प्लट स्थापना तथा मापन,प्लट छनौट र स्थापना
- पहाडी तथा तराई क्षेत्रमा कृषि वन प्रणालीहरुको अध्ययन गरी विभिन्न मोडेलहरु परिक्षण गर्ने प्रोटोकल र लागत इस्टिमेट स्विकृत भइसकेको
- पुराना हवाईचित्रहरुको digitization, archiving, indexing गर्ने
- प्रोटोकल, लागत इस्टिमेट र कार्यसूचि स्वीकृत भई कअबल गर्न बाँक रहेका हवाईचित्रहरुको अवस्था चाँज भईरहेको
- माटो प्रयोगशाला accreditation का निमित आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी accreditation दिने संस्थामा आवेदन दिने कार्ययोजना र लागत इस्टिमेट तयार भई स्वीकृतको लागी छलफलमा रहेको ।
- राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा वन क्षेत्रको योगदान मापन गर्ने प्रणालीको विकास गर्नेकार्यसूचि तयारीको लागी केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग र सरोकारबाला पक्षहरुसंग छलफल भईरहे ।
- वन क्षेत्रबाट दिगो विकास लक्ष्य पुरा हुन सक्ने योगदान बारे अध्ययन गना,प्रोटोकल तयार भई लागत इस्टिमेट स्विकृतको प्रक्रियामा ।
- वनको जानकारी Journal of online publication को लागी article हरु प्राप्त गर्ने र peer review को कार्यहरु भईरहेका
- तरहरा, हेटौँडा, बुटवल, सुखेत र कैलाली स्थित स्थलगत अनुसन्धान इकाइहरु र अनुसन्धान प्लटरुको संरक्षण तथा व्यवस्थापन, संरक्षण र व्यवस्थापनको कार्य भईरहेको

आर्थिक रूपले महत्वपुर्ण रुख प्रजातीहरुको नर्सरी तथा बृक्षारोपण प्रविधिको विकास गर्ने,प्रजाती (सुदाख र श्रीखण्ड) र स्थान छनौट सम्पन्न

- चुरे र मध्य पहाड मा हैसियत विग्रेको जमिन पुनर्स्थापनाको लागि प्रजाति परिक्षण जारी,प्रोटोकलको आधारमा यस वर्षको कार्ययोजना र लागत इस्टिमेट स्विकृत भइसकेको ।
- चितवन र कास्की स्थित दिर्घकालिन अनुसन्धान प्लटहरुबाट तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण,दिर्घकालिन अनुसन्धान प्लटहरुको प्रारम्भिक सर्वेक्षण सम्पन्न
- बुटवलमा उच्च प्रविधि युक्त नर्सरी स्थापना गर्ने,प्रदेश स्तरबाट समेत उच्च प्रविधि युक्त नर्सरी स्थापना गर्ने भएकोले सहकार्यको लागी पहल भईरहेको ।
- दक्षिण एसियाली वन तथा कृषिवन अनुसन्धान कार्यशाला,IUFRO संस्थासंग मिलेर कार्यशालाको संचालन गर्न फुलायर तयार भएका
- मोसोबाँसको नर्सरी प्रविधि विकास गर्ने,प्रारम्भिक सर्वेक्षण गरी प्रोटोकल र लागत इस्टिमेट स्विकृत भइसकेको,विभिन्न स्थानमा रहेका वन विउ बगैचा तथा विउ उत्पादन क्षेत्रहरुको पहिचान संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने ।
- काभ्रेमा वन रूपान्तरणको अनुसन्धान र संरक्षण कार्य जारी गर्ने,१० वर्षको अनुसन्धान योजना अनुसार यस वर्षको कार्ययोजना तयार भई प्रारम्भिक सर्वेक्षणको तयारी ।
- वेभसाईट होस्टीइंग तथा इन्टरनेट, इमेल संचालन गन,प्रोटोकल र लागत इस्टिमेट स्विकृत भइसकेको । साथै वेभसाईट होस्टीइंग तथा इन्टरनेट, इमेल संचालन अवस्थामा रहेका
- काष्ठजन्य वन पैदावारको सदुपयोग सम्बन्धि अध्ययन,प्रोटोकल र लागत इस्टिमेट स्विकृत भइसकेको । रुपन्देही जिल्ला स्थित सालको वनमा संरक्षण र व्यवस्थापन अनुसन्धान जारी राख्ने,प्रारम्भिक सर्वेक्षण गरी प्रोटोकल र लागत इस्टिमेट स्विकृत भइसकेका

- वन रोग तथा किट विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना गन,प्रोटोकल र लागत इस्टमेट स्विकृत भइसकेका
- विकास र संरक्षणका लागी व्यवस्थापन तालिम,
- विकासका लागी वन संरक्षण र व्यवस्थापन तालिम
- वन तथा वातावरण मन्त्रालय र अन्तर्गत कार्यरत महिला कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम
- Forest and Land Cover Analysis को लागी Field verification and image Interpretation गरी प्रारम्भिक मस्यौदा तयार भईसकेको ।
- Ecosystem and Forest type of Nepal of revisiting को प्रस्ताव तयारीको प्रारम्भिक कार्य सुरु भएको ।
- वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रको कार्यविधि र कार्यविवरण तयारी भइरहेको ।
- स्थानिय तहको वन नंक्षाकन प्रतिवेदन वितरण भइरहेको ।
- अध्ययन, अनुसन्धान का लागी माग भएका तथ्याङ्कहरु वितरण भइरहेको ।
- FAO 2020 को प्रतिवेदन तयारीको लागी तथ्याङ्क संकलन गरिरहेको ।
- बाँस तथा बेत विकासको लागी चिन सरकार सँग समझदारी कायम भएको ।

१८. सूचनाको वर्गीकरण (विभागस्तरीय)

विभाग अन्तर्गत सिर्जना भएका र हुने अवस्थामा रहेका विभिन्न किसिमका सूचना/तथ्याङ्कहरुको वर्गीकरण निम्नबमोजिम गरिएको छ :

प्रारम्भिक सूचना/तथ्याङ्क (Primary Data/ Information)

विभागको वार्षिक स्विकृत कार्यक्रममा समावेश भई संकलन गरिएका वा विभाग अन्तर्गत संचालित योजना/आयोजना आदिबाट विभागलाई हस्तान्तरण भई दायित्व सिर्जना भएका वा विभाग संलग्न द्विपक्षीय, बहुपक्षीय आयोजना/परियोजनाहरुबाट हस्तान्तरण भई उपलब्ध हुन आएका वा अन्य निकायबाट खरिद गरी प्राप्त भएका निम्न उल्लेखित सूचना/तथ्याङ्कहरुलाई यस वर्गमा समावेश गरिएको छ ।

- वन सर्वेक्षण कार्यक्रम अन्तर्गत फिल्डमा Sample Plotवा त्यस्तै प्रकृयाबाट Tally Sheetवा त्यस्तै रूपमा संकलन गरी ल्याइएका सूचना/तथ्याङ्कहरु ।
- नर्सरी, बृक्षारोपणक्षेत्र, बृक्षसंधार, कृषिवन, प्राकृतिक वन व्यवस्थापन, माटो आदिको अनुसन्धान प्लट तथा सामाजिक आर्थिक र वातावरणीय पक्ष सम्बन्धित प्रश्नावली र अन्तर्कृया कार्यक्रमबाट सोभै संकलन गरी ल्याइएका र विश्लेषण हुन बाँकी अवस्थाका सूचना/तथ्याङ्कहरु ।
- अनुसन्धान इकाई/प्लटमा प्रत्यक्ष नापजाँच र नक्साङ्कन गरी संकलन गरिएका सूचना/तथ्याङ्कहरु ।
- अन्य निकायहरुबाट खरिद गरी वा अनुदानमा प्राप्त भएका तर विश्लेषण हुन बाँकी अवस्थाका दुर संवेदन चित्रहरु जस्तै हवाई चित्र (Aerial Photo), सेटेलाईट चित्र (Satellite Image)आदि ।

- वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षणको क्रममा प्रत्यक्ष फिल्डबाट संकलन गरिएका तर विश्लेषण हुन बाँकी अवस्थामा रहेका अन्य प्रारम्भिक सूचना/तथ्याङ्कहरु ।

प्रशोधित सूचना/तथ्याङ्क (Processed/ Analyzed data/information)

- विभागको दायित्व सिर्जना भएका वा दायित्वमा रहेका माथि उल्लेखित प्रारम्भिक सूचना/तथ्याङ्कहरुलाई विभिन्न गणीतीय, तथ्याङ्कीय, वित्तीय, सामाजिक, आर्थिक, वातावरणीय आदि दृष्टिकोणबाट विश्लेषण गरी सिर्जना भएका तर विभागबाट आधिकारिक रूपमा प्रकाशन हुन बाँकी रहेको अवस्थाका नतिजामूलक सूचना/तथ्याङ्कहरुलाई यस वर्गमा समावेश गरिएको छ ।
- परामर्शदाता निकायहरुबाट अध्ययन अनुसन्धान गराई प्राप्त हुन आएका मस्यौदा प्रतिवेदन र त्यसमा उल्लेखित सूचना/तथ्याङ्कहरुलाई पनि यसै वर्गमा राखिएको छ । विभाग संलग्न भएका साथै विभाग अन्तर्गतका योजना, आयोजना आदि निकायबाट हस्तान्तरण भई प्राप्त भएका प्रशोधित तथ्याङ्कहरुपनि यसभित्र पर्दछन् ।
- विभागको वार्षिक स्विकृत कार्यक्रम अनुसार संकलन गरिएका प्रारम्भिक तथ्याङ्कहरुको विश्लेषण पश्चात कार्य सम्पन्न भएको जानकारी सहित जिम्मेवार शाखा, पदाधिकारीबाट विभागमा पेश हुने प्रतिवेदन, विभिन्न अध्ययन अनुसन्धान, अवलोकन, मुल्याङ्कन सम्बन्धी कार्यदल/कार्यटोली/समिति आदि गठन भई स्थलगत कामको आधारमा प्राप्त हुने प्रतिवेदन आदि लाई पनि यसै वर्गमा राखिएको छ ।
- हवाई चित्र, दूरसंचेदन चित्र, लिडार चित्र आदिको आधारमा Geographical Information System, Image Analysis Program आदिको उपयोग गरेर वन तथा भू-उपयोग क्षेत्रको विश्लेषण गरी तयार गरिएका विषयगत तथा वर्गिकृत (Thematic and Classified) नक्सा तथा तथ्याङ्कहरुको नतिजालाई पनि प्रशोधित सूचना/तथ्याङ्कहरुको समूहमा समावेश गरिएको छ ।

प्रकाशित सूचना/तथ्याङ्कहरु(Published Data/Information)

- विभागद्वारा संकलित वा प्राप्त हुन आएका विभागको दायित्वमा रहने प्रारम्भिक सूचना/तथ्याङ्कहरुको विश्लेषण पश्चात सिर्जित नतिजामूलक प्रशोधित तथ्याङ्कहरुलाई सार्वजनिक जानकारी तथा उपयोगको लागि निर्णय गरी प्रकाशनमा त्याइने सूचना/तथ्याङ्कहरुसँग वर्गमा विभाजित गरिएको छ ।
- प्रकाशित तथ्याङ्कहरुलाई दुई वर्गमा विभाजित गरिएको छ । पहिलो वर्गमा विद्युतीय माध्यमबाट प्रकाशित पुस्तक, पुस्तिका, जर्नल आदि रहेका छन् भने दोस्रो वर्गमा Hard Copy मा प्रकाशित पुस्तक, पुस्तिका, जर्नल आदि पर्दछन् । निर्णय गरी प्रकाशन गरिएका वन क्षेत्र सम्बन्धित GIS/ Remote Sensing मा आधारित नक्सा तथा सूचनाहरु पनि यसै अन्तर्गत पर्दछन् ।

१९. सूचनाको प्रकाशन

- विभागबाट सञ्चालित अनुसन्धान कार्यको नतिजाहरु विभागबाट निस्कने वनको जानकारीमा प्रकाशित गर्ने गरिएको, उक्त जर्नललाई विभागको Website मा समेत राखिएको छ ।
- अन्य प्रचार समाग्रीहरुको leaflet, booklet, posters and Journalलगायतका प्रकाशित सामाग्री वितरण गरिएको ।

२०. विभागमा परेको सूचनाको निवेदन र सोको कारबाही

निवेदन दिने संस्था / व्यक्ति	मारोको सूचनाको विवरण	कारबाहीको विवरण
-	-	-